

Listina patriarha Lagana iz l.1330 omenja faro v Dornbergu .

Zg.Danica, l.1864, str. 132.

Viri in literatura : V župnišču ohranjen seznam župnikov od l. 1550.
Mrliška knjiga i od l. sept. 1681. , vezana v popisan pergament.
Krstna knjiga od 1633.

Stare slike : Na Tominčevi sliki MB v cerkvi je spodaj slika Dornberga
v l. pol. 19. stol.

Zgodovina: Cerkev je stala verjetno ca 1200. , ki se
imenjujejo: rector, vicarius parochus. Stara cerkev se l. 1550 imenjuje
kot antiqua ecclesia. Spočetka je spadala župnija pod komenski dekanijo
Od zgraditvi vipavske železnice, je v njej samo sedaj dekanat
Cerkev je bila gotovo večkrat na novo sezidana in prezidana. Od zadnje
srednjeveške cerkve se je ohranil le stožp z glagolskim napisom
in letnica 1574.

Sedanja cerkev je nastala v 17. stol. ter je zidana pravokotno na staro -
torej orientirana NS - (pri opisu uporabljamo idejne strani neba).
Patroni cerkve so bili Dornberški gospodje kot pričajo grbi na
oltarjih, od katerih pa se je ohranil le grb na velikem oltarju.
V 18. stol. sta bila prezbiterij in ladja povišana.

Legs : Cerkev leži na NE koncu vasi ter je obdana z nizkim zidom. p Pred
j njo pa je prostoren trg. Pri vhodih obzidja stojita xxxxx 2
baročna obeliska.

Stilistična označba : Cerkev je podolžna baročna stavba z ravno zaključenim prezb., z zrcalno svodeno ladjo in banjasto obokanim prezb. Stolp je na N (recte W) strani cerkve. Stolp je v osnovi oglejskega tipa - streha pa je kupolasta, kar vzbuja orientalni vtis.

Opis : Fasada s 3 kotnim čelom je razdeljena v navpični smeri s 4 lizenami . vodoravno pa nekako v sredi s pasom, ki poteka čez vso fasado. V čelu okrogla lina. V prostoru med srednimi lizenami in vodoravnim pasom slepa luneta. Portali ima razbito trikotno čelo in v sredi vrč : 2. pol. 17. stol. - levo in desno po 1 polkrožna niša. V N steni je 1 baročno okno z kamenitim okvirom, v prezbiterski po- višku pa 2 skoro kvadratni okni. V S steni 4 okna, 2 spodaj (baročna), 2 (novejša), zgoraj.

Prezbiterij ravno zaključen v N steni. 1 okno, novejše v S steni pa 1 baročno s kamentinim okvirjem in 1 novejša.

Zakristija prizidana na N strani prezbiterja v baroku.

Stolp stoji na N strani in ima pristrešen talni zidec. Prvotno je sta p red fasado srednjeveške cerkve. Spodaj je nerazčlenjen, le pod lina-mi. Spodaj ima venčni zidec pravokotni profil. Line biforne, s trebušastim stebričem. Zaključek je oktogonalen ter prekrit z oktogono ustrezno kupolo. Pod pristreškom so konzole. Po njimi še en paličast xxxustreznokupolox venčni zidec. Fabion na konzolah pa je trebušast. Na oglih enaki obeliski kot pri obzodju. Na N steni zvonika širok polkrožni portal. Na N steni mesto bifeore pravokotno z lokom zaključeno okno.

Prezbiterij žlebast fabion -

Cerkev krita s korci.

Notranjščina : Ladja banjasto obokana s sosvodnicami 4+4. Pod sosvodni- cami okna . Pete sosvodnica na profiliranem venčnem zidcu, ki

obide kapitela pilastrov. Nekoliko jx nižje še l venčni zidec. Pilastri na visokih profiliranih bazah. Na stropu dvojen baročni okvir.

Prezbiterij dvignjen za 2 stopnici. Slavolok polkrožen. Na pilastrih lok z volutnim ~~sklepniškom~~ sklepnim kaminom.

Prezbiterij ravno zaključen- banjasto svoden z 2 (1+1) sosvodnicama ob straneh. Pod vsako sosvodnico po l okno. Ves prezbiterij obide dvojen ~~po~~ profiliran venčni zidec.

Portal pod zvonikom je renesančen s prof. prekladno strešico ter z glagolskim napisom JURI DOP MDLXXIIII.

Verjetno gre tu za župnika Jurija Skortiga, ki je umrl l. 1581.

Oba portala v prezbiteriju sta baročna s prof. prekladno strešico.

Kor zidan n , na ~~kamenitih~~ 2 kamenitnih trebušastih stebričih.

Oprema : Vel. oltar je renesančna arhitektura na 4 stebrih pred pilastri. Narejen je iz črnega marmorja - kapiteli ~~na so~~ iz kraškega kamna . Intarzirana menza s 4 listnimi okvirji. Kompozitni kapiteli, nad njimi dvojna greda. Nad njo trikotno spodaj prekinjeno čelo- nad tem pa razbito polkrožno čelo. Na vrhu trikotnega in za segmenti polkrožnega x čela po l vaza iz črnega marmorja. V gredi renesančna girlanda. Okvir niše ornamentiran z renesančno vitico meandra- ste oblike. Sklepnik, angelska glaviča. Na gredi napis:

DIVO DANIELI PAROCHIALIS

HVIVS ELECTO PROTECTORI

LAETA SIT GLORIA

Kar kar daje letnico 1574, ki pa se ne zdi verjetna - verjetno manjka kronogramu C. Sestavljaalec teh kronogramov sploh ni bil posebno vešč, ker na oltar pri sv. Nikolaju pove letnico kar s številko, xna na enakem Mairjinem oltarju pa ima l C preveč. Za osnovo bomo torej vzeli

s številkami izraženo letnico na Miklavževem oltarju 1673 ter veliki oltar datirali 100 let kasneje, Marijin pa 100 let prej. Vsi oltarji so namreč delo iste delavnice ter sodobni.

Stranska oltarja so Miklavža in MB. sta v glavnem iste kompozicije kot veliki. Gre do mesta 2 stebra s kompozitnimi kapiteli, Razbito slame se končuje v volute. Nastavek v sredi sta recipročni voluti (nekoč sta bila tu grba). Okviri so okrašeni z rozetami v kvadratih.

Napis na evng. oltarju sv. Nikolaja:

ALA B. M.V. & S NICOL, FACTA
1673 PAROCHO VRB. MILOST. A
MILDENHAUS.

~~XXXXX~~

Napis nad zakritim kipom v niši:

SANCTE NICOLAE PRESVLNOSTER
AB INVNDANTIA IMPIVM PAROTEGA NOS

Slika sv. Nikolaja predstavlja svetnika s toječega na morskem ~~xxx~~ pomolu v ozadju s potaplja ladja. Za svetnikom drži duhovnik (portret?)

. Svetnik ogrnjen v bogat pluvial

in ~~xxx~~ blagoslavlja morje. Nedvomno delo J. Tominca pl. o. - zgoraj oval 183 x ca 102.

Oltar MB na eps. ima napis:

ASPICE CONFRATRES COELESTIS VIRGO
FIDELES CANTANTES COELITA NOCTE
DIEQVE ~~xxx~~ TVA.

C v nocte je majhen tako, da dobimo kronogram 1670.

V oltarju je slika MB pl. o. Zgoraj oval 183x ca 102. Ročen enška M. obdana s soncem in angeli držé v naročju blagoslavljalóče Dete.

2 Spodaj pokrajina z Dornbergom in
Obe sliki restavriral Delnari.
Za sliko je baročeno oblečen kip MB.

. Delo J. Tominca.

Oltarna slika Danijela - Delneri. Slika Srca Jezusovega na oltarju
sv. Miklavža Delneri 1939.

Misijonski križ iz srede 16. stol. z močnimi gotskimi reminiscenčami
96 cm.

Prižnica lepo delo 1. pol. 18. stol. - les. Steklen lesteneč konca
18. stol.

Klopi preproste baročne.

Talk kamenit - v njem 2 epitafa.

Pred evs. oltarjem brez dekoracije z napisom:

NOBILIS IOANES

CAESAR

SIBI SVISQVE

POSVIT

ANNO DNI

MDCXXXXXII

1652

Sredi ladje epitafor marmorno intarzijo. Iz konca 17. stol.

2 procesijska križa - prvi iz 17., drugi iz 1. pol. 18. stol.

V zakristiji stara slika sv. Danijela pl. o. beneško delo 17. stol.
Slabo ohranjeno.

Grb na vel. oltarju v volutnem okvirju. Grb razdeljen na 4 polja. Levo

zgoraj in desno spodaj drevesna vejica s cveti, desno zgoraj in levo
spodaj dvoglavi orel. Na vseh 3 oglih volovske glave. Nagrobnik krona
volovsko glavo na vrhu čelada s krono in dvoglavim orlom, ob straneh
pa 1 čelada s perutjo. Grb družine Rabatta.

Zapiski topografske komisije, rkp. 1948.

V juž.str. oltarju M.B. z detetom na oblakih z levo opira sedečega otroka
ki blagoslavlja rožni venec, ki ga drži Marija z desno roko. Na vrhu ob
robu glorijski angelijski glavici. Ikonografsko podobno Delnerijevi v Kanalu
je mogoče ona kopija zgubljene Tominčeve.

V sev. str. oltarju je sv. Miklavž, isti kakor v Prvačini. Ali je to mogoče
kopija po prvačinskem. Restavriral Delneri. V krstilni dolbini za krstnim
kamnom je Krst v Jordanu, Tominč iz grajske kapele. Delneri?

Na str. portalu glagolska letnica MDLXXIV in letnica v latinščini.

V dvorani za katehezo lesen, rižani s kratkim pasnim prtom zač. 15. stol.

Stele, XXVA, 1966, 27

Fotografija cerkve . - Koledar (Gorica "Narodna tiskarna") za leto 1920
str. 84.

1920